

**NATIONELL RAPPORT
OM GENOMFÖRANDET AV DEN EUROPEISKA
KVALITETSUTMÄRKELSEN I SPRÅK**

SVERIGE

FÖRFATTARE:

ANNA LAGNEVIK

Fågelskolan, Lund

Anna.lagnevik@utb.lund.se

Register

1. Introduktion	s. 4
2. Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk i Sverige	s. 4
3. Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk - aktiviteter	s. 5
4. Prioriterade områden	s. 6
5. Tilldelning av den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk	s. 7
6. Utvärdering och uppföljning	s. 8
7. Påverkan och nyttan av den europeiska kvalitetsutmärkelsen	s. 9
8. Rekommendationer	s. 9
9. Best Practices	s. 10
10. Sammanfattning	s. 10
11. Referenser	s. 11

DEN SVENSKA NATIONELLA RAPPORTEN OM GENOMFÖRANDET AV DEN EUROPEISKA KVALITETSUTMÄRKELSEN I SPRÅK

1. Introduktion

Denna nationella rapport om den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk i Sverige består av en summering av de projekt som blivit belönade med den europeiska kvalitetsutmärkelsen, faktorer i framgångsrika projekt och information om genomförandet av den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk i Sverige. I denna rapport finns statistik över vinnarna av den europeiska kvalitetsutmärkelsen, utbildningsområden och språk. Man får även ta del av rekommendationer för framtida sökande från projektansvariga personer som har tilldelats utmärkelsen.

2. The European Language Label in Sweden

Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk i Sverige genomförs för att uppmuntra språkinlärning, utöka förståelsen för och insikten i olika kulturer, samt möta arbetsmarknaden i Europa. EKS utdelas av den statliga myndigheten **Skolverket**. När vinnare ska utses sammankallas en grupp av medlemmar från Utbildningsdepartementet, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Utbildningsradion, lärarfacken, Högskoleverket, LMS, Sveriges kommuner och Landsting, EU-kommissionen och Skolverket. Dessutom ingår alltid en medlem från ett annat EU-lands jury.

EKS kan utdelas till alla skolformer i Sverige, dock inte till högre utbildningar.

Skolverkets mål genom EKS-projektet är: att bidra till utveckling inom språkinlärning och att hitta nya vägar att se på genomförandet och planeringen av språkinlärning. De EKS-tilldelade projekten ska fungera som goda förebilder och som inspiration.

Skolverket stöder idén om att introducera språkinlärning tidigt i livet och på så sätt vara del av det livslånga lärandet.

Skolverket har i samarbete med den Europeiska Kommissionen satt upp prioriterade områden beträffande mål och innehållet för EKS-ansökningar. Ansökan kan innehålla en eller flera av följande, prioriterade, områden:

- en beskrivning av kunskaps- och erfarenhetsspridning i pågående eller genomförda språkprojekt
- europeisk språkportfolio
- flerspråkighet - språklig mångfald
- IT och webben som verktyg
- kulturellt och socialt synsätt i språkundervisningen
- livslångt lärande
- SPRINT - Språk- och innehållsintegrerad inlärning och undervisning
- språkundervisning inriktad mot eller i samarbete med näringslivet
- språkundervisning på gymnasiets yrkesprogram
- tidig språkinlärning

När ett eller flera av dessa områden uppnåtts finns det fler kriterier som måste uppfyllas för att man i Sverige ska kunna få den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk. Kriterierna som används för att utse vinnande projekt är samma i alla europeiska länder. Kriterierna är följande:

1. Övergripande strategi. Varje del av språkinitiativet bör försäkra att elevernas behov möts och blir uppmärksammade.
2. Mervärde. Initiativen bör påtagligt förbättra ut- och inläring av språk i dess nationella sammanhang.
3. Öka motivationen. Initiativen bör motivera elever och lärare till att förbättra sina språkkunskaper.
4. Nyttänkande. Initiativen bör vara kreativa och originella. De bör introducera tidigare okända tillvägagångssätt inom språkinläring.
5. Betoning på Europa. Initiativen bör vara anpassade och ta nytta av Europas lingvistiska mångfald.
6. Överförbarhet. Initiativen bör kunna ses som potentiella förebilder för språkprojekt i andra länder.

Gruppen med medlemmar från Utbildningsdepartementet, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Utbildningsradion, lärarfacken, Högskoleverket, LMS, Sveriges kommuner och Landsting, EU-kommissionen och Skolverket utvärderar ansökningarna och utser en eller flera vinnare av den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk.

Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk ges inom skolan, vuxenutbildningen och även inom yrkesutbildningen. Detta innebär att flera utbildningsinstanser i samhället har möjlighet att ta del av EKS. Utmärkelsen kan framhäva tankar och idéer inom en sektor som sedan överförs till flera andra sektorer. Det behöver alltså inte bara vara de som får själva utmärkelsen som tar del av dess fördelar.

3. Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk - aktiviteter 3.1 Marknadsföring

3.1 Marknadsföring

Skolverket ger ut information om EKS på sin hemsida. De presenterar vinnare från 2001 och framåt och där finns även information om hur man ansöker och olika slutdatum för de olika ansökningarna. Vid konferenser och möten presenterar personal från Skolverket EKS projekt som fått språkutmärkelsen. De uppmuntrar även folk till att ansöka. I Sverige finns det en organisation som heter LMS (Lärare i Moderna Språk) som författar och ger ut tidsskriften Lingua fyra gånger per år. Tidsskriften ger oftast ut information om vinnande projekt och vinnarna presenteras i olika intervjuer varje år. Under de senaste åren har Skolverket producerat broschyrer om "fjolårets vinnare". Dessa ges även ut som marknadsföring. I broschyren presenteras projektens mål, metod och resultat.

3.2 Ansökan

Skolverket utlyser ansökningar på sin hemsida. Sista ansökningsdatum brukar vara i slutet av augusti. Ansökningsblanketten är utformad av Skolverket och den möjliggör för projektansvariga att ge detaljerade beskrivningar kring syften och mål i deras projekt, en detaljerad projektbeskrivning, rektorns såväl som lärarnas kommentarer, information om vad projektet resulterat i, en utförandeplan och även hur denna plan blivit genomförd i elev- och föräldragrupper såväl som inom den egna lärargruppen. Ansökningsblanketten innehåller även möjligheten att informera om hur projektet stöds i kommunen och hur de projektansvariga jobbar för att sprida sina idéer till andra kommuner och skolor i landet.

I korta ordalag används blanketten för att ge detaljerad information om projektet, dess mål och resultat. På skolverkets hemsida hittar man riktlinjer och krav för att kunna få den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk.

3.3 Val av vinnande projekt

Varje år utses en jury för att besluta om vilket/vilka projekt som bör få den europeiska kvalitets-utmärkelsen i språk. EKS delas ut av Skolverket. Juryn består av medlemmar från Utbildnings-departementet, Internationella programkontoret för utbildningsområdet, Utbildningsradion, lärarfacken, Högskoleverket, LMS, Sveriges kommuner och Landsting, EU-kommissionen och Skolverket.

Dessutom ingår alltid en medlem från ett annat EU-lands jury. Ansökningarna presenteras för juryn och efter en inledande utvärdering bedöms projekten efter kriterierna för den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk. De ansökande parterna kan därefter få besök på sina skolor utav medlemmar från juryn. När juryn har beslutat om en/flera vinnare, blir dessa informerade om beslutet och inbjudna till Stockholm för att ta emot utmärkelsen. Denna ceremoni hålls en gång om året.

4. Prioriteringar

Skolverket sätter inte upp årliga prioriteringar för att kunna erhålla EKS. Istället presenterar de prioriterade områden och projekten bör uppnå ett eller flera av dessa kriterier. Man lägger betoning på sociala och kulturella aspekter på språkinläring. IKT och mångspråkighet är exempel på andra prioriterade områden. Skolverket uppmuntrar idén om att introducera språkinläring tidigt i livet, samt att det ska vara en del av ett livslångt lärande. Skolverket har i samarbete med den Europeiska Kommissionen tagit fram prioriterade områden beträffande mål och innehåll bland EKS - ansökningarna. Ansökningen kan omfatta ett eller flera av de prioriterade områdena.

De prioriterade områdena tas upp i avsitt två. Då Skolverket inte sätter upp prioriterade områden på en nationell basis årligen finns det utrymme för ansökningarna att vara mer varierade. Man tar hela tiden hänsyn till kriterierna som den Europeiska Kommissionen satt upp. Skolverket gör det möjligt för fler projekt att kunna söka eftersom man då inte är begränsad till årliga prioriteringsområden. Om det funnits ytterligare årliga specifika ramar för att ansöka hade många projekt aldrig blivit kända eller utnämnda. Detta hade varit en förlust. Sverige är ett litet land och genom att erbjuda möjligheten till variation i de EKS-ansökande projekten ökar man möjligheten att upptäcka nomineringsbara projekt.

5. Tilldelning av den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk

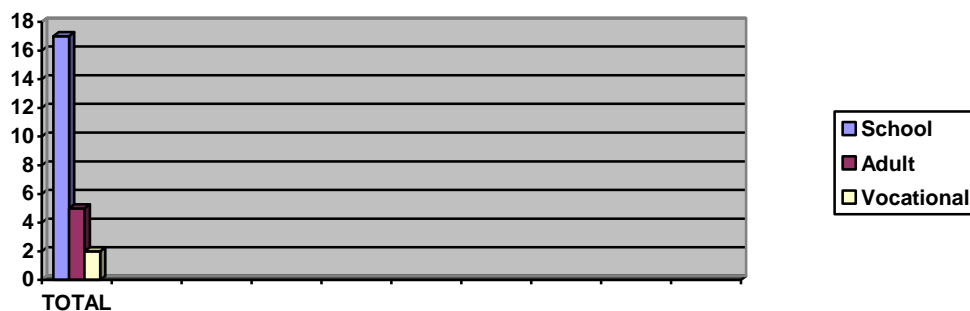
Mellan åren 2001 och 2010 har 24 svenska projekt tilldelats EKS.

AR	ANTAL VINNARE
2001	3
2002	1
2003	2
2004	5
2005	1
2006	1
2007	3
2008	3
2009	3
2010	2

Källa: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/amnesutveckling/sprak/sprakutmärkelse/vinnare>

Av de 25 svenska projekt som tilldelades EKS var 17 inom skolsektorn. Fem av 25 var inom vuxenutbildning och två var inom yrkesutbildning.

Fig. 5.2

En slutsats man kan dra är att majoriteten av projekten kommer från skolan. Antalet projekt som tilldelats EKS från skolsektorn är mer än tre gånger så många som den näst största kategorin; vuxenutbildningen. Det språk som de vinnande projekten fokuserar på varierar i Sverige. Det vanligaste är engelska, följt av svenska och moderna språk. I Sverige finns det faktiskt två ämnen som behandlar svenska.

De två ämnena är Svenska som andraspråk (SVA) och Svenska (SV). Båda ämnena integreras i kategorin svenska. Den andra näst största gruppen är den som kallas för moderna språk. I den svenska skolan kallas de språkval du gör från årskurs 6 och uppåt för moderna språk. De moderna språken innefattar franska, tyska och spanska. I gymnasiet har man möjlighet att ta del av ett större språkutbud.

Fig 5.3

EKS	SV/SVA	ENG	MOD	MODERSMÅL	ANDRA
2010	1	1	1		
2009	1	2			
2008	1	1	2	1	
2007	1	3	2		
2006	1			1	
2005			1		1
2004	1	3	1	1	
2003	1	1		1	
2002	1	1			
2001		3	1		
TOTAL	8	15	8	4	1

Mod = Moderna språk

En del av det svenska skolsystemet som också representeras i EKS-utmärkelsens statistik är studier i modersmål. Alla barn med minst en förälder från ett annat land än Sverige har rätt att lära sig sitt modersmål i skolan. Det finns en stor grupp av modersmållärare i Sverige och som ett exempel på EKS-vinnare kan man ta Flemingsbergs förskolor som har samarbete mellan modersmållärare, svensklärare såväl som biblioteket i sitt prisbelönta projekt.

Man kan säga att flera av EKS-vinnarna inte har något direkt målspråk, för man kan använda projekten som redskap i studier av vilket språk som helst. Detta är överförbarhet och majoriteten av de svenska EKS-vinnarnas projekt kan faktiskt användas på många språk.

6. Utvärdering och uppföljning

Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk är en viktig faktor när det gäller att bedöma och berömma språkprojekt. Eftersom vinnarna utses av en jury är projektets arbetssätt och kvalitet bevisad. Skolverket gör en broschyr med information om de vinnande projekten som delas ut till inom utbildningsbranschen, exempelvis på konferenser. Representanter från Skolverket har också deltagit vid inter-nationella konferenser där svenska vinnare har fått redovisa sina projekt. Skolverkets representanter medverkar även vid nationella konferenser samt håller kontakt med vinnarna.

I Nellip-projektet har vi matchat de nuvarande politiska prioriteringarna från den Europeiska Kommissionen med EKS - kriterierna i Sverige för de redovisade projekten i web-portalen. I samarbete med en representant från Skolverket har tolv projekt valts ut för att vara med i fallstudier (Case Studies). Av de tolv som vi valde ut blev vi klara med elva. Fallstudien av det tolfte projektet har inte kunnat fullföljas. Projektansvariga för de elva fallstudierna har blivit intervjuade, antingen personligen, via telefon eller via e-post. Flera av de projektansvariga har blivit intervjuade mer än en gång, särskilt de som endast blivit skriftligt intervjuade.

De projektansvariga har fått vara delaktiga i skapandet av fallstudierna och har gett oss återkoppling innan vi redovisade materialet på Nellip-portalen. De svenska fallstudierna har vissa likheter såtillvida att de praktiskt taget är överförbara till vilket annat språk som helst. Därför är målspråket inte en lika viktig faktor som det hade varit om vi valt projekt som inte kunnat överföras till ett annat språk. Tillsammans med koncept, metod och innovation tror vi att överförbarheten är en viktig faktor för att ett språkprojekt ska lyckas. En annan nyckelfaktor som alla projekten har är att skapa motivation hos eleverna.

7. Påverkan och nyttan av den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk

Flertalet av projektvinnarna av EKS-utmärkelsen har sagt att utmärkelsen gett deras skola erkännande. Det finns ett antal nationella och internationella konferenser som man kan delta i tack vare EKS-utmärkelsen. Alla svenska vinnare blir inbjudna till Skolverket i Stockholm för att ta emot utmärkelsen, tillsammans med ett finansiellt bidrag till projektet. Varje år kan man hitta information om vinnarna i tidningar som berör språkinläring i Sverige. Vinnarna brukar även bli omnämnda och omskrivna i lokala medier. Skolledare brukar generellt sprida information till kolleger. Vinnande projekt har även blivit inbjudna till andra skolor för att presentera sitt projekt. Skolverkets representanter presenterar även EKS-utmärkelsen vid konferenser och seminarier. Ett annat positivt resultat som man menar att utmärkelsen ger är ett ökat samarbete med europeiska länder samt fortbildning för språklärare.

De projektansvariga brukar även bli inbjudna att föreläsa på andra skolor om sitt vinnarprojekt, så enligt våra intervjuer kan man säga att den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk leder till:

- ökad medvetenhet om projektet och dess metodik
- fler samarbeten och samarbetspartners
- projektansvariga vinner erkännande och uppskattning
- utökade möjligheter för europeiskt samarbete

8. Rekommendationer

De elva fallstudierna av vinnarprojekt från Sverige har gett följande rekommendationer då de fått frågan om vad de rekommenderar att framtida sökanden av den europeiska kvalitetsutmärkelsen bör tänka på:

- Planera ditt projekt noggrant. Var beredd att svara på frågor om varför, hur och när och motivera dina mål.
- Ansök om EKS så fort du ser att ditt projekt fungerar och att eleverna blir motiverade. Ge tydliga exempel och precisera mål och arbetssätt när du ansöker.
- Lyft fram varför ditt projekt gör skillnad för lärare och elever.
- Enkelhet i metoden är inget negativt. Det gör det enklare för andra att använda metoden på sitt eget sätt.
- Det är viktigt att bra lärare och bra undervisningsmetoder får uppmuntran och erkännande. Det är också viktigt att andra får ta del av dessa metoder.
- Projektet bör ha en viss vetenskaplig grund att stå på och viss utvärdering bör vara gjord. Man bör ha testat material och metoder en längre tid innan man ansöker om EKS.

Rekommendationerna varierar en del men uppmuntran, exempel på hur och varför, samt överförbarhet till andra skolor och projekt verkar vara de genomgående synpunkterna man lyfter fram.

Den europeiska kvalitetsutmärkelsen i språk är inte så känd i Sverige och att satsa mer på att marknadsföra den är en rekommendation.

9. Best Practices

De svenska Best-Practice-projekten har blivit utvalda tack vare till exempel projektets innehåll, dess överförbarhet och varaktighet. 75% av av utvalda Best Practice är fortfarande igång och vissa projekt har varit igång i över tio år. De egenskaper som är viktiga för att skapa ett framgångsrikt projekt är:

- autentiska språksituationer och äkta kommunikation
- koppling till elevernas intressen/val
- överförbarhet
- språkinläring utanför klassrummets ramar samt tillämpning av internet, datorer och sociala medier
- motivationshöjande aktiviteter

Alla ovanstående faktorer finns med i de svenska Best-Practice-projekten. När det gäller autentiska språkmiljöer och äkta kommunikation förekommer det på olika sätt i olika projekt. Men likheten ligger i hur man använder språk i en autentisk språkmiljö. Temaområdena baseras på elevernas intressen och detta skapar en möjlighet att arbeta med språk i olika relevanta områden. Man vinner mycket genom äkta kommunikation, exempelvis motivation och intresse. Autentiteten och äktheten är även tydlig här. När eleverna tycker att språkkunskaperna är användbara och vet i vilka situationer man kan använda dem, då är de mer angelägna att lära sig. Överförbarhet är en viktig faktor i alla de fyra svenska Best Practices. Alla projekten kan överföras till vilket språk som helst, vilket gör dem intressanta för andra länder och andra skolor.

I Sveriges Best practices använder man sig till stor del av andra platser än ett klassrum. Det är inte omöjligt att genomföra flertalet av aktiviteterna i ett klassrum, men projekten visar hur man kan använda andra platser och annat material. Ett Best Practic använder sig av videokonferenser, vilket kan utföras var som helst. Ett annat projekt använder sig av skolans kök för att laga mat och lära ut språk samtidigt. Den sista faktorn, den motivationshöjande, har delvis berörts ovan. För ett lyckat språkprojekt är detta en avgörande faktor. När elever/studenter är motiverande har man större chans att optimera deras personliga prestationer.

10. Sammanfattning

De slutsatser man kan dra från denna nationella rapport, är att de svenska EKS-vinnarna som vi valt som fallstudier är alla tydligt överförbara. Detta gör dem väl lämpade att presenteras för andra skolor och utbildningsanordnare i andra länder. Flera av projekten behöver inte extern finansiering för att genom-föras och detta är en bra och positiv aspekt.

Skolverket sätter inte upp årliga prioriterade ämnesområden för språkutmärkelsen. Vi tror att detta främjar olika typer av intressanta projekt att söka EKS-utmärkelsen. Istället gäller det att helt eller delvis leva upp till de kriterier som sätts upp av den Europeiska Kommissionen, då dessa ständigt är aktuella.

Det framkommer tydligt att majoriteten av de svenska vinnarprojekten kommer från skolektorn. Det kan vara av betydelse att marknadsföra EKS inom andra utbildningssektorer för att involvera dem ännu mer. De projekt som beskrivits som fallstudier (Case Studies) och Best Practices kan användas inom vilken utbildningssektor som helst.

11. Referenser

Skolverket – Den europeiska språkutmärkelsen – European Language Label - information
<http://www.skolverket.se/skolutveckling/amnesutveckling/sprak/2.353/sprakutmarkelse-1.83494>